

DZIENNIK USTAW

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 5 stycznia 2018 r.

Poz. 30

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾

z dnia 27 grudnia 2017 r.

w sprawie wprowadzenia „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach kur niosek gatunku *Gallus gallus*” na 2018 r.

Na podstawie art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2017 r. poz. 1855) zarządza się, co następuje:

§ 1. Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wprowadza się „Krajowy program zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach kur niosek gatunku *Gallus gallus*” na 2018 r., stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Program, o którym mowa w § 1, stosuje się od dnia 1 stycznia 2018 r.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: *K. Jurgiel*

---

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. poz. 2325).

KRAJOWY PROGRAM ZWALCZANIA NIEKTÓRYCH SEROTYPÓW *SALMONELLA*
W STADACH KUR NIOSEK GATUNKU *GALLUS GALLUS* NA 2018 R.

1. Zasady ogólne

1.1. Cel „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach kur niosek gatunku *Gallus gallus*” na 2018 r., zwanego dalej „programem”

Zgodnie z art. 5 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie zwalczania salmonelli i innych określonych odzwierzęcych czynników chorobotwórczych przenoszonych przez żywność (Dz. Urz. WE L 325 z 12.12.2003, str. 1, z późn. zm. – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 41, str. 328), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 2160/2003”, zadaniem krajowego programu zwalczania choroby odzwierzęcej i odzwierzęcego czynnika chorobotwórczego jest osiągnięcie odpowiedniego celu unijnego ograniczenia rozprzestrzeniania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych, wymienionych w kolumnie 1 załącznika I do rozporządzenia nr 2160/2003, w populacjach zwierząt wymienionych w kolumnie 2 tego załącznika.

Cel unijny został określony w art. 1 rozporządzenia Komisji (UE) nr 517/2011 z dnia 25 maja 2011 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do unijnego celu ograniczenia częstości występowania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach kur niosek gatunku *Gallus gallus* oraz zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 2160/2003 i rozporządzenie Komisji (UE) nr 200/2010 (Dz. Urz. UE L 138 z 26.05.2011, str. 45, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 517/2011”, i dotyczy stad dorosłych kur niosek z wynikiem dodatnim badań laboratoryjnych w odniesieniu do następujących serotypów *Salmonella*:

- 1) *Salmonella* Enteritidis,
- 2) *Salmonella* Typhimurium, w tym jednofazowej *Salmonella* Typhimurium o wzorze antygenowym 1,4,[5],12:i:-

– zwanych dalej „serotypami *Salmonella* objętymi programem”.

W art. 1 rozporządzenia nr 517/2011 określono roczną minimalną wartość procentową ograniczenia liczby stad dorosłych kur niosek zakażonych serotypami *Salmonella* objętymi

programem. W pierwszym roku realizacji programu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej celem programu było zmniejszenie liczby stad dorosłych kur niosek gatunku *Gallus gallus* z wynikiem dodatnim co najmniej o 40%, a w następnych latach odpowiednio o wartość procentową określoną w art. 1 rozporządzenia nr 517/2011, albo gdy docelowo odsetek stad z dodatnim wynikiem badań laboratoryjnych zostanie zredukowany do 2% lub poniżej tej wartości.

Zgodnie z założeniami programu w trakcie jego realizacji przewiduje się w 2018 r. nie więcej niż 57 stad kur niosek gatunku *Gallus gallus* zakażonych serotypem *Salmonella* objętym programem.

Na potrzeby realizacji programu przyjmuje się, że stadem zakażonym w odniesieniu do celu unijnego jest stado dorosłe, w którym w wyniku badania laboratoryjnego próbek pobranych z inicjatywy posiadacza kur niosek, zwanego dalej „hodowcą”, lub pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii, zgodnie z ust. 2.2 oraz ust. 3.1 załącznika do rozporządzenia nr 517/2011, wykryto w jednej próbce lub więcej niż w jednej próbce serotypy *Salmonella* objęte programem (inne niż szczepy szczepionkowe) lub w którym stwierdzono zastosowanie przez hodowcę środków przeciwdrobnoustrojowych, lub w którym stwierdzono efekt hamujący wzrost bakterii.

Cel unijny będzie realizowany przez badanie laboratoryjne stad kur niosek gatunku *Gallus gallus* objętych zakresem rozporządzenia nr 2160/2003, w tym stad w okresie odchowu.

Program został opracowany w celu uzyskania współfinansowania unijnego zgodnie z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 652/2014 z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiającym przepisy w zakresie zarządzania wydatkami odnoszącymi się do łańcucha żywnościowego, zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt oraz dotyczącymi zdrowia roślin i materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin, zmieniającym dyrektywy Rady 98/56/WE, 2000/29/WE i 2008/90/WE, rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 178/2002, (WE) nr 882/2004 i (WE) nr 396/2005, dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/128/WE i rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009 oraz uchylającym decyzje Rady 66/399/EWG, 76/894/EWG i 2009/470/WE (Dz. Urz. UE L 189 z 27.06.2014, str. 1, z późn. zm.).

1.2. Populacja zwierząt i fazy produkcji, które muszą być objęte pobieraniem próbek

Próbki do badań laboratoryjnych będą pobierane z inicjatywy hodowcy i na jego koszt w stadach kur niosek gatunku *Gallus gallus* u:

1) piskląt jednodniowych;

2) drobiu:

a) na 2 tygodnie przed rozpoczęciem składania jaj lub przeniesieniem do jednostki produkcyjnej,

b) w okresie nieśności przynajmniej co piętnaście tygodni.

Dane dotyczące liczby stad oraz liczby stad objętych programem w 2016 r. oraz założenia w zakresie badania stad kur niosek gatunku *Gallus gallus* w 2018 r. przedstawia tabela 1.

Dane dotyczące liczby gospodarstw utrzymujących powyżej 1000 sztuk kur niosek gatunku *Gallus gallus* w 2016 r. oraz liczby stad w tych gospodarstwach przedstawia tabela 2.

Tab. 1. Dane dotyczące liczby stad oraz liczby stad objętych programem w 2016 r. oraz założenia w zakresie badania stad kur niosek gatunku *Gallus gallus* w 2018 r. (źródło: Inspekcja Weterynaryjna).

	Łączna liczba stad kur niosek gatunku <i>Gallus gallus</i> objętych programem w 2016 r.	Zakładana liczba stad kur niosek gatunku <i>Gallus gallus</i> , w których będą pobrane próbki z inicjatywy hodowcy	Zakładana liczba stad kur niosek gatunku <i>Gallus gallus</i> , w których będą pobrane próbki przez powiatowego lekarza weterynarii
Liczba stad w okresie odchowu	484	484	349
Liczba stad w okresie produkcji	2 373	2 373	1 733

Tab. 2. Dane dotyczące liczby gospodarstw utrzymujących powyżej 1000 sztuk kur niosek gatunku *Gallus gallus* w 2016 r. oraz liczby stad w tych gospodarstwach. (źródło: Inspekcja Weterynaryjna)

Łączna liczba gospodarstw utrzymujących powyżej 1000 sztuk kur niosek gatunku <i>Gallus gallus</i> w 2016 r.	990
Liczba stad utrzymywanych w gospodarstwach utrzymujących powyżej 1000 sztuk kur niosek gatunku <i>Gallus gallus</i> w 2016 r.	2 646

1.3. Obszary geograficzne i administracyjne, na których program będzie realizowany

Program będzie realizowany na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

1.4. Zgodność programu ze szczególnymi wymogami określonymi w częściach C, D i E załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003

Program jest zgodny z częścią D załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003. Część E obowiązuje zgodnie z datą wskazaną w rozporządzeniu nr 2160/2003.

1.5. Występowanie serotypów *Salmonella* na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

W okresie od dnia 1 października 2004 r. do dnia 30 września 2005 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzono badania laboratoryjne podstawowe dotyczące występowania pałeczek *Salmonella* w stadach kur niosek gatunku *Gallus gallus* zgodnie z decyzją Komisji 2004/665/WE z dnia 22 września 2004 r. dotyczącą badań podstawowych nad występowaniem bakterii *Salmonella* w stadach kur niosek gatunku *Gallus gallus* (Dz. Urz. UE L 303 z 30.09.2004, str. 30). Do badania pobrano próbki w 440 stadach kur niosek gatunku *Gallus gallus* utrzymywanych w 355 gospodarstwach.

Pałeczki *Salmonella* wykryto w 1565 badanych próbkach, co stanowi 51% przebadanych próbek. Próbki kurzu były częściej skażone niż próbki kału i próbki okładzin na obuwie, co wskazuje na skażenie środowiska obiektu, w którym są utrzymywane kury nioski, zwanego dalej „kurnikiem”. Wysoki odsetek gospodarstw zakażonych uzasadniał wdrożenie programu.

Zgodnie z raportem opublikowanym przez Europejski Urząd do spraw Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) pałeczki *Salmonella* spp. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stwierdzono w 76,2% badanych stad kur niosek. Odsetek stad kur niosek zakażonych *Salmonella* Enteritidis i *Salmonella* Typhimurium wyniósł odpowiednio 54,6% i 2,1%.

Realizacja krajowych programów zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach kur niosek gatunku *Gallus gallus* na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej rozpoczęła się w 2008 r. Wyniki realizacji ww. programów przedstawia tabela 3.

Tab. 3. Wyniki realizacji krajowych programów zwalczania *Salmonella* w stadach kur niosek gatunku *Gallus gallus* w latach 2008—2016 (źródło: Inspekcja Weterynaryjna)

Rok	Liczba stad zbadanych (stada w okresie odchowu i dorosłe)	Procent stad zakażonych serotypem <i>Salmonella</i> objętym programem (stada w okresie odchowu i dorosłe)	Procent dorosłych stad zakażonych serotypem <i>Salmonella</i> objętym programem
2016	2848	6,07%	7,15%

2015	2883	2,32%	2,84%
2014	3033	1,50%	1,90%
2013	3067	1,89%	2,40%
2012	2931	2,39%	2,84%
2011	2615	3,33%	3,71%
2010	2617	4,05%	4,48%
2009	1948	4,21%	4,66%
2008	1533	9,13%	9,36%

Do zakażeń u ludzi w 2015 r., zgodnie z danymi z raportu Europejskiego Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Żywności na temat tendencji i źródeł chorób odzwierzęcych, odzwierzęcych czynników chorobotwórczych oraz ognisk przenoszonych przez żywność z 2015 r., dochodziło najczęściej przez spożywanie skażonych produktów pochodzenia zwierzęcego, między innymi jaj i produktów jajecznych oraz mięsa i przetworów mięsnych, w tym drobiowych.

Informacje o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażeniach i zatruciach w Rzeczypospolitej Polskiej są zbierane przez Zakład Epidemiologii Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny, a następnie publikowane na jego stronie internetowej w postaci dwutygodniowych meldunków o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażeniach i zatruciach.

1.6. Struktura i organizacja organów Inspekcji Weterynaryjnej odpowiedzialnych za realizację programu

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej właściwą władzą wykonawczą w zakresie realizacji programów, o których mowa w art. 5 ust. 1 rozporządzenia nr 2160/2003, są organy Inspekcji Weterynaryjnej, to jest Główny Lekarz Weterynarii, wojewódzcy lekarze weterynarii oraz powiatowi lekarze weterynarii.

Obecnie funkcjonuje 16 wojewódzkich inspektoratów weterynarii i 305 powiatowych inspektoratów weterynarii.

Struktura oraz kompetencje organów Inspekcji Weterynaryjnej zostały określone w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1077, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2017 r. poz. 1855) Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację krajowych programów zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach drobiu, a w przypadku programu współfinansowanego ze środków pochodzących z Unii Europejskiej informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z obowiązującymi przepisami Unii Europejskiej.

Na poziomie województwa nadzór nad realizacją programu jest wykonywany przez wojewódzkiego lekarza weterynarii. Bezpośredni nadzór nad realizacją programu na poziomie powiatu sprawuje powiatowy lekarz weterynarii, który jest również odpowiedzialny za wykonywanie wszelkich czynności urzędowych w ramach programu.

Organy Inspekcji Weterynaryjnej przy wykonywaniu swoich zadań współdziałają z organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej, Inspekcji Handlowej, Inspekcji Transportu Drogowego, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz odpowiednio z organami gminy, powiatu i województwa.

W ramach programu badania laboratoryjne są wykonywane przez laboratoria, o których mowa w art. 25 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej.

Krajowe laboratorium referencyjne w zakresie badań laboratoryjnych przeprowadzanych w ramach programu określa rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 kwietnia 2012 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 256, z późn. zm.).

1.7. Laboratoria, w których przeprowadza się badania laboratoryjne próbek pobranych w ramach programu

Badanie laboratoryjne próbek pobieranych w ramach programu przeprowadza się w laboratoriach urzędowych wyznaczonych przez Głównego Lekarza Weterynarii, zgodnie z art. 25 ust. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej.

W przypadkach uzasadnionych ekonomicznie lub organizacyjnie próbki pobrane w ramach programu przez powiatowego lekarza weterynarii właściwego ze względu na miejsce prowadzenia przez podmiot działalności nadzorowanej, zwanego dalej „powiatowym lekarzem weterynarii”, mogą być przesłane do laboratorium urzędowego wyznaczonego przez Głównego Lekarza Weterynarii zgodnie z art. 25 ust. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, znajdującego się w innym województwie.

W takiej sytuacji powiatowy lekarz weterynarii powiadamia wojewódzkiego lekarza weterynarii o zamiarze przesłania tych próbek do innego województwa. Wojewódzki lekarz weterynarii, na obszarze właściwości którego znajduje się gospodarstwo, w którym zostały pobrane próbki, powiadamia wojewódzkiego lekarza weterynarii właściwego ze względu na położenie laboratorium o zamiarze przesłania próbek.

Próbki pobrane z inicjatywy hodowcy mogą być również badane w laboratoriach urzędowych innych niż wyznaczone, które zostały zatwierdzone przez Głównego Lekarza Weterynarii w trybie art. 25a ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej w kierunku metody badawczej wskazanej w ust. 1.8 .

Wykaz laboratoriów zatwierdzonych przez Głównego Lekarza Weterynarii jest umieszczony, zgodnie z art. 25 ust. 8 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, na stronie internetowej administrowanej przez Główny Inspektorat Weterynarii.

Krajowym laboratorium referencyjnym właściwym dla badań prowadzonych w kierunku salmonelozy (w zakresie chorób odzwierzęcych), zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 kwietnia 2012 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych, jest Laboratorium w Zakładzie Mikrobiologii Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach.

Do próbek przesyłanych do badań laboratoryjnych, pobranych w ramach kontroli urzędowych, dołącza się pismo przewodnie sporządzone według wzoru określonego w załączniku nr 6 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 4 lipca 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia dokumentacji związanej ze zwalczaniem chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. poz. 1388).

W piśmie przewodnim, które jest dołączone do próbek kierowanych do badania laboratoryjnego przez hodowcę, hodowca jest obowiązany umieścić informacje dotyczące:

- 1) danych oraz adresu hodowcy;
- 2) numeru lub oznaczenia stada oraz weterynaryjnego numeru identyfikacyjnego gospodarstwa;
- 3) liczby próbek oraz rodzaju pobranego materiału;
- 4) daty i godziny pobrania próbek oraz ich wysłania do laboratorium;
- 5) rodzaju zastosowanej szczepionki w stadzie kur niosek oraz terminu jej podania;
- 6) stosowania środków przeciwdrobnoustrojowych;
- 7) danych osoby pobierającej próbki.

Laboratoria urzędowe wykonujące badania na potrzeby programu, w ramach badania bakteriologicznego, oceniają każdorazowo efekt hamujący wzrost bakterii.

W przypadku wykrycia serotypu *Salmonella* innego niż objęty programem, określa się ten serotyp i podaje jego nazwę.

Z przeprowadzonych badań laboratoryjnych sporządza się sprawozdanie. W sprawozdaniu należy umieścić informacje o stadzie (numer lub oznaczenie stada oraz weterynaryjny numer identyfikacyjny gospodarstwa), rodzaju badanego materiału oraz o wyniku badania laboratoryjnego każdej z badanych próbek, zgodnie z jednym z następujących sformułowań:

- 1) w próbce nr ... nie stwierdzono pałeczek *Salmonella* spp. i nie stwierdzono efektu hamującego wzrost bakterii;
- 2) w próbce nr ... nie stwierdzono pałeczek *Salmonella* spp. i stwierdzono efekt hamujący wzrost bakterii;
- 3) w próbce nr ... stwierdzono pałeczki *Salmonella* ... (należy podać nazwę serowaru lub strukturę antygenową uzyskanego izolatu) i nie stwierdzono efektu hamującego wzrost bakterii.

W przypadku gdy:

- 1) pismo przewodnie dołączone do próbek kierowanych do badania laboratoryjnego nie zawierało co najmniej informacji wymaganych zgodnie z niniejszym ustępem lub nie dołączono dodatkowych informacji, o których mowa w akapicie ósmym niniejszego ustępu,
- 2) ilość lub rodzaj materiału do badań nie spełnia wymogów systemu badawczego ustanowionego w załączniku do rozporządzenia nr 517/2011,
- 3) warunki transportu próbek do laboratorium nie spełniają wymogów określonych w ust. 3.1 załącznika do rozporządzenia nr 517/2011

– laboratorium urzędowe informuje o tym hodowcę przy przyjęciu próbek do badania laboratoryjnego; w przypadku gdy hodowca zdecydował o przeprowadzeniu badania laboratoryjnego, w sprawozdaniu z przeprowadzonych badań laboratoryjnych umieszcza się informację: „Badanie laboratoryjne nie może być traktowane jako przeprowadzone zgodnie z programem zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach kur niosek gatunku *Gallus gallus*”.

Laboratoria urzędowe wykonujące badania laboratoryjne w ramach programu oraz hodowcy po uzyskaniu dodatniego wyniku badań laboratoryjnych lub stwierdzeniu efektu

hamującego wzrost bakterii w próbkach pobranych z inicjatywy hodowcy niezwłocznie informują o tym powiatowego lekarza weterynarii.

Laboratoria urzędowe, wyznaczone zgodnie z art. 25 ust. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, po uzyskaniu dodatniego wyniku badań laboratoryjnych lub stwierdzeniu efektu hamującego wzrost bakterii w próbkach pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii informują o tym powiatowego lekarza weterynarii oraz wojewódzkiego lekarza weterynarii właściwego ze względu na miejsce pobrania próbek.

Sprawozdania z badań laboratoryjnych próbek pobranych zarówno z inicjatywy hodowcy, jak i pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii są przesyłane do powiatowego lekarza weterynarii.

Laboratoria urzędowe wykonujące badania w ramach programu, na koniec okresu sprawozdawczego, na wniosek wojewódzkiego lekarza weterynarii, przygotowują sprawozdanie dotyczące badań laboratoryjnych przeprowadzonych w ramach programu.

Laboratoria urzędowe wykonujące badania w ramach programu przechowują wszystkie izolaty *Salmonella* wyizolowane w ramach programu przez co najmniej dwa lata. Spośród tych izolatów laboratoria przesyłają do krajowego laboratorium referencyjnego właściwego dla badań prowadzonych w kierunku salmonelozy (w zakresie chorób odzwierzęcych) jeden szczep reprezentujący każdy stwierdzony serotyp wraz z kartą informacyjną lub – w przypadku gdy nie została wykonana pełna identyfikacja serotypu – typ serologiczny, w celu wykonania badań potwierdzających.

1.8. Metody stosowane do wykrywania serotypów *Salmonella* w stadach kur niosek gatunku *Gallus gallus*

Metody stosowane do wykrywania serotypów *Salmonella* w stadach kur niosek gatunku *Gallus gallus* są określone w ust. 3.2–3.4 załącznika do rozporządzenia nr 517/2011.

1.9. Plany pobierania próbek w stadach kur niosek gatunku *Gallus gallus* oraz kontrole urzędowe pasz przeznaczonych dla tych stad

Pobieranie próbek w ramach programu odbywa się w gospodarstwie.

Rutynowe pobieranie próbek w stadach kur niosek gatunku *Gallus gallus* z inicjatywy hodowcy, zgodnie z wymogami określonymi w części B załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003, przeprowadza się:

- 1) u piskląt jednodniowych w trakcie rozładunku ze środka transportu przed umieszczeniem piskląt w kurniku, zgodnie z następującymi zasadami:
  - a) próbki wyściółki wraz z mekonium z 10 pojemników transportowych z każdej dostawy (po 25 g z pojemnika) lub
  - b) wymazy powierzchniowe z dna 10 pojemników (pulowane w laboratorium w 1 próbkę) – w przypadku pojemników bez wyściółki, lub
  - c) pisklęta padłe (w tym również w czasie transportu), nie więcej niż 20 sztuk – pulowane w laboratorium w 1 próbkę;
- 2) u drobiu, zgodnie z wymogami określonymi w ust. 2.1 załącznika do rozporządzenia nr 517/2011, na 2 tygodnie przed rozpoczęciem składania jaj lub przed przeniesieniem do jednostki nieśnej;
- 3) w okresie nieśności, zgodnie z wymaganiami określonymi w ust. 2.1 załącznika do rozporządzenia nr 517/2011, przynajmniej co 15 tygodni, przy czym pierwsze pobranie próbek powinno nastąpić między 22 a 26 tygodniem życia drobiu.

Procedura pobierania, transportu i przygotowania próbek została określona w ust. 2.2 i 3.1 załącznika do rozporządzenia nr 517/2011.

Koszt pobrania, transportu oraz badania tych próbek w laboratorium ponosi hodowca.

Zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt hodowca jest obowiązany do poinformowania powiatowego lekarza weterynarii o każdej zmianie stanu prawnego lub faktycznego związanego z prowadzeniem działalności nadzorowanej w zakresie dotyczącym wymagań weterynaryjnych, w szczególności o wstawieniu do kurnika nowego stada kur niosek. Informacja taka powinna zostać przekazana w formie pisemnej, w terminie siedmiu dni od dnia zaistnienia tego zdarzenia. Jednocześnie hodowca przedkłada właściwemu miejscowo powiatowemu lekarzowi weterynarii harmonogram pobierania próbek w stadzie w celu zatwierdzenia.

Hodowca jest obowiązany do prowadzenia dokumentacji związanej z pobieraniem próbek, zawierającej co najmniej informacje dotyczące:

- 1) stada (liczba sztuk kur niosek, wiek);
- 2) rodzaju próbek, daty i godziny pobrania próbek;
- 3) danych osoby pobierającej próbki;
- 4) daty i godziny wysłania próbek do laboratorium;

5) nazwy i adresu laboratorium;

6) wyników badań laboratoryjnych próbek pobranych w ramach programu.

Dokumentację tę przechowuje się co najmniej przez 2 lata od dnia zbycia stada.

Powiatowy lekarz weterynarii nadzoruje prawidłowe pobieranie próbek z inicjatywy hodowcy oraz kontroluje dokumentację prowadzoną przez hodowcę. Nadzór nad prawidłowością pobierania próbek obejmuje kontrolę realizacji harmonogramu pobierania próbek oraz przeprowadzaną okresowo kontrolę sposobu pobierania próbek, która jest prowadzona z częstotliwością zależną od analizy ryzyka dokonanej przez powiatowego lekarza weterynarii.

Nadzór ten może odbywać się w trakcie kontroli urzędowych gospodarstw oraz w każdym przypadku, gdy powiatowy lekarz weterynarii uzna, że zachodzi taka konieczność.

Powiatowy lekarz weterynarii pobiera próbki:

- 1) we wszystkich stadach w gospodarstwie, pobierając próbki zgodnie z procedurą, która została określona w ust. 2.1 lit. a załącznika do rozporządzenia nr 517/2011;
- 2) w przypadkach określonych w ust. 2.1 lit. b–e załącznika do rozporządzenia nr 517/2011.

Procedura pobierania, transportu i przygotowania próbek została określona w ust. 2.2 oraz ust. 3.1 załącznika do rozporządzenia nr 517/2011.

Rutynowe pobranie próbek przez powiatowego lekarza weterynarii może zastąpić jedno pobranie próbek w stadzie w ciągu jednego cyklu produkcyjnego przeprowadzone z inicjatywy hodowcy.

W przypadku stwierdzenia efektu hamującego wzrost bakterii w próbkach pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii, opłaty związane z badaniem laboratoryjnym próbek ponosi hodowca. Opłata zawiera:

- 1) koszt badania laboratoryjnego w wysokości określonej w poz. 7 załącznika nr 2 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie sposobu ustalania i wysokości opłat za czynności wykonywane przez Inspekcję Weterynaryjną, sposobu i miejsc pobierania tych opłat oraz sposobu przekazywania informacji w tym zakresie Komisji Europejskiej (Dz. U. z 2013 r. poz. 388);
- 2) koszt dojazdu związanego z pobraniem próbek i koszty dowozu próbek do laboratorium, według stawek za 1 kilometr przebiegu pojazdu ustalonych zgodnie

z przepisami w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy;

- 3) koszt użytych wyrobów medycznych stosowanych w medycynie weterynaryjnej.

Kontrole urzędowe pasz przeznaczonych dla stad kur niosek gatunku *Gallus gallus* w zakresie wykrywania serotypów *Salmonella* objętych programem zostały przewidziane w krajowym planie kontroli urzędowej pasz, przygotowanym i wdrożonym zgodnie z art. 42 ustawy z dnia 22 lipca 2006 r. o paszach (Dz. U. z 2017 r. poz. 453) oraz tytułem V rozporządzenia (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regułami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt (Dz. Urz. UE L 165 z 30.04.2004, str. 1, z późn. zm. – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 45, str. 200), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 882/2004”.

2. Wymagania dotyczące przedsiębiorstw żywnościowych objętych programem

2.1. Wytyczne dotyczące dobrych praktyk produkcji zwierzęcej lub inne wytyczne w zakresie bezpieczeństwa biologicznego

2.1.1. Zarządzanie w zakresie higieny w gospodarstwach

Hodowcy drobiu są obowiązani do stosowania przepisów:

- 1) rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych, jakie muszą spełniać gospodarstwa w przypadku, gdy zwierzęta lub środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego pochodzące z tych gospodarstw są wprowadzane na rynek (Dz. U. poz. 1643), oraz
- 2) rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. poz. 344, z późn. zm.).

W gospodarstwie utrzymującym drób powinny znajdować się co najmniej:

- 1) wydzielone miejsca do składowania środków odkażających, zabezpieczone przed dostępem osób postronnych;

- 2) wydzielone miejsce do składowania obornika;
- 3) miejsce zapewniające właściwe warunki do przetrzymywania produktów leczniczych weterynaryjnych, zabezpieczone przed dostępem osób postronnych;
- 4) odzież i obuwie przeznaczone tylko do obowiązkowego użycia w gospodarstwie;
- 5) maty odkażające nasączone środkiem odkażającym przed wjazdem na teren gospodarstwa oraz przed wejściami do poszczególnych kurników;
- 6) środki odkażające w ilości niezbędnej do przeprowadzenia doraźnego odkażania.

W odniesieniu do warunków utrzymania drobiu oraz zasad zarządzania gospodarstwem powinny zostać spełnione następujące środki bioasekuracji, polegające na:

- 1) stosowaniu zasady „cały kurnik pełen lub cały kurnik pusty”;
- 2) zapewnieniu odpowiednich warunków utrzymania w zakresie temperatury, wilgotności, wymiany powietrza, dostępu światła;
- 3) stosowaniu prawidłowej obsady kurnika;
- 4) utrzymywaniu w jednym kurniku, w obrębie jednego stada, drobiu w jednakowym wieku;
- 5) izolacji poszczególnych kurników przez zapewnienie osobnej obsługi, żywienia, narzędzi;
- 6) zabezpieczeniu paszy przed dostępem gryzoni i dzikich ptaków;
- 7) rejestrowaniu wejść osób postronnych na teren gospodarstwa;
- 8) odkażaniu kół pojazdów wjeżdżających na teren gospodarstwa;
- 9) regularnym aktualizowaniu planu zabezpieczenia gospodarstwa przed gryzoniami;
- 10) rejestrowaniu prowadzonych regularnie czynności odkażania, dezynsekcji i deratyzacji.

Pomieszczenia, w których utrzymuje się drób, ich wyposażenie oraz sprzęt powinny być wykonane z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia drobiu oraz nadających się do oczyszczania i odkażania.

2.1.2. Zalecane środki zapobiegające zakażeniom przenoszonym przez zwierzęta, pasze, wodę pitną, pracowników gospodarstw

Kurniki, w których jest utrzymywany drób, powinny być:

- 1) zabezpieczone przed dostępem zwierząt innych niż utrzymywane w gospodarstwie;
- 2) utrzymywane w czystości;
- 3) oznakowane tablicą z napisem „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”.

Odchody oraz niezjedzone resztki paszy powinny być usuwane z pomieszczeń tak często, aby uniknąć zanieczyszczenia paszy lub wody.

Osoby zatrudnione do wykonywania czynności związanych z utrzymywaniem drobiu powinny:

- 1) stosować odzież ochroną, oddzielną do pracy przy każdym stadzie w kurniku;
- 2) posiadać aktualne badania na nosicielstwo pałeczek *Salmonella*;
- 3) zostać przeszkolone w zakresie higieny osobistej oraz możliwych dróg przenoszenia zakażenia za pośrednictwem odzieży oraz sprzętu.

2.1.3. Higiena transportu zwierząt do gospodarstw i z gospodarstw

Zalecenia dotyczące transportu drobiu:

- 1) drób powinien być przewożony zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2017 r. poz. 1840) oraz rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu i związanych z tym działań oraz zmieniającego dyrektywy 64/432/EWG i 93/119/WE oraz rozporządzenie (WE) nr 1255/97 (Dz. Urz. UE L 3 z 05.01.2005, str. 1, z późn. zm.);
- 2) transport do gospodarstwa powinien odbywać się w pojazdach oraz w kontenerach lub pojemnikach transportowych, które zostały dokładnie oczyszczone i odkażone przed załadunkiem drobiu przy użyciu dopuszczonego do obrotu środka odkażającego w stężeniu umożliwiającym inaktywację pałeczek *Salmonella*;
- 3) bezpośrednio po rozładunku drobiu w gospodarstwie albo w rzeźni pojazdy oraz kontenery lub pojemniki transportowe powinny być oczyszczone i odkażone przy użyciu dopuszczonego do obrotu środka odkażającego w stężeniu umożliwiającym inaktywację pałeczek *Salmonella*.

2.2. Nadzór weterynaryjny nad gospodarstwami

W zakresie środków profilaktyki weterynaryjnej podejmowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej podstawowe znaczenie ma ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Ustawa ta ustanawia nadzór organów administracji publicznej nad prowadzeniem działalności związanej

z utrzymywaniem drobiu, określa warunki zapewniające odpowiedni poziom bezpieczeństwa epizootycznego dla prowadzenia tego rodzaju działalności oraz określa katalog środków nadzoru. Katalog ten obejmuje kompetencje organów administracji weterynaryjnej do wydawania aktów administracyjnych (decyzji administracyjnych) oraz prowadzenia działań faktycznych o charakterze materialno-technicznym.

Podjęcie działalności nadzorowanej w zakresie utrzymywania zwierząt gospodarskich w celu umieszczenia tych zwierząt lub produktów pochodzących z tych zwierząt lub od tych zwierząt na rynku jest dozwolone po uprzednim zgłoszeniu, w formie pisemnej, zamiaru jej prowadzenia powiatowemu lekarzowi weterynarii właściwemu ze względu na przewidywane miejsce jej prowadzenia.

Podmioty prowadzące działalność nadzorowaną są obowiązane do poinformowania powiatowego lekarza weterynarii o zaprzestaniu prowadzenia określonego rodzaju działalności nadzorowanej, a także o każdej zmianie stanu prawnego lub faktycznego związanego z prowadzeniem tej działalności w zakresie dotyczącym wymagań weterynaryjnych. Informacja taka powinna zostać przekazana w formie pisemnej, w terminie siedmiu dni od dnia zaistnienia takiego zdarzenia.

Podmioty prowadzące działalność podlegającą nadzorowi organów Inspekcji Weterynaryjnej są obowiązane zapewnić spełnienie następujących wymagań weterynaryjnych: lokalizacyjnych, zdrowotnych, higienicznych, sanitarnych, organizacyjnych, technicznych lub technologicznych zabezpieczających przed zagrożeniem epizootycznym, epidemicznym lub zapewniających właściwą jakość produktów.

W ramach nadzoru sprawowanego przez organy Inspekcji Weterynaryjnej nad działalnością nadzorowaną określoną w art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt pracownikom tej Inspekcji, jak również osobom wyznaczonym do wykonywania w jej imieniu określonych zadań, przysługuje prawo przeprowadzenia w każdym czasie kontroli w zakresie spełnienia przez podmioty nadzorowane wymagań weterynaryjnych. Uprawnienia kontrolne, oprócz prawa wstępu na teren prowadzenia przez podmiot działalności nadzorowanej, obejmują, zgodnie z art. 19 ust. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, także prawo do nieodpłatnego pobierania próbek do badań oraz żądania pisemnych lub ustnych informacji w zakresie objętym przedmiotem kontroli, w tym okazywania i udostępniania dokumentów lub danych informatycznych związanych z tą kontrolą.

Jeżeli w wyniku kontroli zostaną stwierdzone uchybienia w spełnieniu wymagań weterynaryjnych przez podmioty nadzorowane, organy Inspekcji Weterynaryjnej mają

kompetencje do doprowadzenia wadliwego stanu faktycznego do stanu nakazanego w przepisach prawa weterynaryjnego. Inspekcja Weterynaryjna działa w tym zakresie, łącząc realizację funkcji kontrolnych z uprawnieniami władczymi dającymi możliwość wydawania decyzji administracyjnych, w tym nakazów i zakazów.

W przypadku stwierdzenia, że przy prowadzeniu działalności nadzorowanej są naruszone wymagania weterynaryjne, powiatowy lekarz weterynarii, zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, wydaje jedną z następujących decyzji administracyjnych:

- 1) nakazującą usunięcie uchybień w określonym terminie;
- 2) nakazującą wstrzymanie działalności do czasu usunięcia uchybień;
- 3) zakazującą umieszczania na rynku zwierząt lub handlu zwierzętami będącymi przedmiotem działalności albo zakazującą produkcji, umieszczania na rynku lub handlu określonymi produktami, wytwarzanymi przy prowadzeniu tej działalności.

O zakresie przedmiotowym decyzji rozstrzyga powiatowy lekarz weterynarii. Nie jest to jednak uznanie swobodne. Dokonując bowiem rozstrzygnięcia, organ Inspekcji Weterynaryjnej ma na względzie wynikające z naruszenia prawa weterynaryjnego zagrożenie zdrowia publicznego lub zdrowia zwierząt. W przypadku gdy podmiot prowadzący działalność nadzorowaną nie zastosuje się do nakazu lub zakazu określonego w decyzji, powiatowy lekarz weterynarii wydaje decyzję zakazującą prowadzenia określonego rodzaju działalności nadzorowanej i skreśla podmiot z rejestru podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną.

2.3. Wpis gospodarstw do rejestru

Zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt powiatowy lekarz weterynarii prowadzi rejestr podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną, o której mowa w ust. 2.2.

Dodatkowo prowadzenie działalności polegającej na utrzymywaniu drobiu w celu pozyskiwania jaj konsumpcyjnych przeznaczonych do wprowadzenia na rynek podlega rejestracji na podstawie ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2017 r. poz. 242, z późn. zm.). Rejestr prowadzi się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie rejestru zakładów produkujących produkty pochodzenia zwierzęcego lub wprowadzających na rynek te produkty oraz wykazów takich zakładów (Dz. U. poz. 2192). Ponadto podmiotom tym nadaje się weterynaryjny numer identyfikacyjny zgodnie z rozporządzeniem Ministra

Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 grudnia 2016 r. w sprawie sposobu ustalania weterynaryjnego numeru identyfikacyjnego (Dz. U. poz. 2161).

2.4. Prowadzenie dokumentacji w gospodarstwach

Zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 589/2008 z dnia 23 czerwca 2008 r. ustanawiającym szczegółowe zasady wykonywania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie norm handlowych w odniesieniu do jaj (Dz. Urz. UE L 163 z 24.06.2008, str. 6, z późn. zm.) producenci ewidencjonują:

- 1) informacje na temat metod chowu drobiu, określając w odniesieniu do każdej stosowanej metody chowu:
  - a) datę umieszczenia drobiu w kurniku, wiek kur niosek gatunku *Gallus gallus* w tym dniu oraz ich liczbę,
  - b) datę uboju oraz liczbę poddanych ubojowi kur niosek gatunku *Gallus gallus*,
  - c) dzienną produkcję jaj,
  - d) liczbę lub masę jaj sprzedanych lub dostarczonych w inny sposób każdego dnia oraz
  - e) nazwy i adresy kupujących;
- 2) w przypadkach gdy na jajach klasy „A” i ich opakowaniach jest podana informacja na temat sposobu żywienia kur niosek gatunku *Gallus gallus*, producenci, bez uszczerbku dla wymagań określonych w części A.III załącznika I do rozporządzenia (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 1, z późn. zm. – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 34, str. 319), ewidencjonują dla każdego sposobu żywienia:
  - a) ilość oraz rodzaj dostarczonych pasz gotowych lub mieszanych na miejscu,
  - b) datę dostawy paszy.

Jeżeli w jednym gospodarstwie stosuje się kilka różnych metod chowu drobiu, informacje określone w pkt 1 i 2 podaje się w podziale na poszczególne kurniki.

Zamiast prowadzenia ewidencji sprzedaży i dostaw, producenci mogą założyć rejestr faktur i specyfikacji wysyłkowych prowadzony zgodnie z pkt 1 i 2.

Producenci przechowują informacje, o których mowa w pkt 1 i 2, przez co najmniej 12 miesięcy od momentu ich utworzenia.

Zgodnie z art. 69 ust. 3 ustawy z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2017 r. poz. 2211), jeżeli tkanki i produkty pochodzące od zwierząt są przeznaczone do

spożycia przez ludzi, to posiadacze tych zwierząt lub osoby odpowiedzialne za te zwierzęta są obowiązani do posiadania dokumentacji, w formie ewidencji, nabycia, posiadania i stosowania produktów leczniczych weterynaryjnych oraz leczenia zwierząt prowadzonej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Szczegółowy zakres i sposób prowadzenia przez lekarzy weterynarii dokumentacji lekarsko-weterynaryjnej wykonywanych czynności leczniczych i profilaktycznych oraz stosowanych produktów leczniczych, jak również zakres i sposób prowadzenia ewidencji leczenia zwierząt przez posiadacza zwierząt gospodarskich, a także tryb dokonywania wpisów w tej ewidencji przez lekarzy weterynarii leczących zwierzęta zostały określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 września 2011 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia dokumentacji lekarsko-weterynaryjnej i ewidencji leczenia zwierząt oraz wzorów tej dokumentacji i ewidencji (Dz. U. poz. 1347).

Wymienione wyżej dokumenty lekarz weterynarii oraz posiadacz zwierzęcia przechowują przez 5 lat od daty dokonania w nich ostatniego wpisu, zgodnie z art. 69 ust. 4 ustawy z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne.

Wzór dokumentacji obrotu detalicznego produktami leczniczymi weterynaryjnymi został określony w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2008 r. w sprawie sposobu prowadzenia dokumentacji obrotu detalicznego produktami leczniczymi weterynaryjnymi i wzoru tej dokumentacji (Dz. U. poz. 1236).

2.5. Dokumenty, w które zaopatruje się drób

W handlu, jak również przy przywozie, dokumenty są wystawiane zgodnie z:

- 1) rozporządzeniem Komisji (WE) nr 599/2004 z dnia 30 marca 2004 r. dotyczącym przyjęcia zharmonizowanego wzoru świadectwa i sprawozdania z kontroli związanych z wewnątrzwspólnotowym handlem zwierzętami i produktami pochodzenia zwierzęcego (Dz. Urz. UE L 94 z 31.03.2004, str. 44 – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 43, str. 354);
- 2) rozporządzeniem Komisji (WE) nr 798/2008 z dnia 8 sierpnia 2008 r. ustanawiającym wykaz państw trzecich, terytoriów, stref lub grup, z których jest dopuszczalny przywóz do i tranzyt przez terytorium Wspólnoty drobiu i produktów drobiowych oraz wymogów dotyczących świadectw weterynaryjnych (Dz. Urz. UE L 226 z 23.08.2008, str. 1, z późn. zm.);

- 3) ustawą z dnia 27 sierpnia 2003 r. o weterynaryjnej kontroli granicznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 970);
- 4) ustawą z dnia 10 grudnia 2003 r. o kontroli weterynaryjnej w handlu (Dz. U. z 2015 r. poz. 519);
- 5) ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Zgodnie z art. 18 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd do spraw Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz. Urz. UE L 31 z 01.02.2002, str. 1, z późn. zm. – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 463) podmioty działające na rynku powinny zapewnić możliwość śledzenia żywności, pasz, zwierząt hodowlanych oraz wszelkich substancji przeznaczonych do dodania do żywności lub pasz. W tym celu podmioty te powinny utworzyć systemy i procedury umożliwiające przekazanie takich informacji na żądanie właściwych władz.

Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 931/2011 z dnia 19 września 2011 r. w sprawie wymogów dotyczących możliwości śledzenia ustanowionych rozporządzeniem (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego (Dz. Urz. UE L 242 z 20.9.2011, str. 2) wprowadza obowiązek udostępniania przez przedsiębiorstwa sektora spożywczego swoim odbiorcom określonych informacji na temat przesyłek żywności, które muszą być również przekazywane na żądanie właściwym organom kontrolnym. Informacje na temat przesyłek, zgodnie z art. 3 ust. 1 tego rozporządzenia, powinny zawierać:

- 1) dokładny opis żywności;
- 2) wolumen lub ilość żywności;
- 3) nazwę i adres przedsiębiorstwa sektora spożywczego wysyłającego żywność;
- 4) nazwę i adres właściciela wysyłanej żywności, jeżeli jest inny niż podmiot wysyłający;
- 5) nazwę i adres odbiorcy żywności;
- 6) nazwę i adres właściciela otrzymywanej żywności, jeżeli jest inny niż jej odbiorca;
- 7) odniesienie identyfikujące serię, partię lub przesyłkę;
- 8) datę wysyłki.

Zgodnie z art. 7 rozporządzenia (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące higieny

w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 55, z późn. zm. – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 45, str. 14), przesyłki produktów pochodzenia zwierzęcego zaopatruje się w świadectwa zdrowia lub inne dokumenty określone w prawodawstwie unijnym.

Wywóz zwierząt i produktów pochodzenia zwierzęcego odbywa się zgodnie z wymaganiami uzgodnionymi z właściwymi władzami danego państwa.

Dodatkowo dla każdej przesyłki zwierząt przemieszczanej na terytorium Unii Europejskiej, w tym podlegającej wywozowi, wystawia się w systemie TRACES świadectwo zdrowia dla zwierząt w handlu wewnątrzspółnotowym.

2.6. Inne środki stosowane w celu zapewnienia identyfikacji zwierząt

W celu zapewnienia identyfikacji drobiu przemieszczanego na terytorium Unii Europejskiej wystawia się w systemie TRACES świadectwo zdrowia dla zwierząt w handlu wewnątrzspółnotowym zawierające szczegółowe dane dotyczące przesyłki tego drobiu, w szczególności miejsce pochodzenia i przeznaczenia.

W przypadku przesyłek przeznaczonych do państw trzecich dane dotyczące przesyłki są również wprowadzane do systemu TRACES. W systemie odnotowywana jest również kontrola dobrostanu na granicy.

Przy przywozie dla każdej przesyłki jest wystawiany dokument CVED zgodny z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 282/2004 z dnia 18 lutego 2004 r. wprowadzającym dokument zgłoszenia i kontroli weterynaryjnych dotyczących zwierząt wwożonych do Wspólnoty pochodzących z krajów trzecich (Dz. Urz. UE L 49 z 19.02.2004, str. 11, z późn. zm. – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 42, str. 462, z późn. zm.), którego oryginał towarzyszy przesyłce drobiu do miejsca przeznaczenia. Dodatkowo wersja elektroniczna dokumentu CVED jest wprowadzana do systemu TRACES.

3. Środki przewidziane programem

Środki podjęte przez właściwe organy w odniesieniu do zwierząt lub produktów, u których albo w których wykryto *Salmonella* spp., w szczególności środki podjęte w celu ochrony zdrowia publicznego, a także wszelkie podjęte środki zapobiegawcze, takie jak szczepienia

3.1. Postępowanie hodowcy i powiatowego lekarza weterynarii w przypadku wykrycia serotypu *Salmonella* objętego programem (innego niż szczepy szczepionkowe) lub efektu

hamującego wzrost bakterii w próbkach pobranych z inicjatywy hodowcy w stadzie kur niosek gatunku *Gallus gallus*.

3.1.1. W przypadku uzyskania dodatniego wyniku badań laboratoryjnych w kierunku serotypów *Salmonella* objętych programem (innych niż szczepy szczepionkowe) próbek pobranych z inicjatywy hodowcy lub wykrycia efektu hamującego wzrost bakterii, hodowca jest obowiązany do:

- 1) niezwłocznego zawiadomienia o tym fakcie powiatowego lekarza weterynarii;
- 2) pozostawienia drobiu w miejscu jego stałego przebywania i niewprowadzania tam innego drobiu;
- 3) uniemożliwienia osobom postronnym dostępu do kurnika lub miejsc, w których znajduje się drób lub w którym znajdują się jego zwłoki;
- 4) wstrzymania się od wywożenia, wynoszenia i zbywania mięsa oraz produktów pochodzących od drobiu, jego zwłok, paszy, ściółki, odchodów pochodzących od tego drobiu oraz innych przedmiotów znajdujących się w miejscu utrzymywania drobiu;
- 5) udostępnienia organom Inspekcji Weterynaryjnej drobiu do badań i zabiegów weterynaryjnych, a także udzielania pomocy przy wykonywaniu tych badań i zabiegów;
- 6) udzielania powiatowemu lekarzowi weterynarii wyjaśnień i informacji, które mogą mieć znaczenie dla wykrycia choroby i źródeł zakażenia lub zapobiegania rozprzestrzenianiu się choroby lub zakażenia;
- 7) udostępnienia powiatowemu lekarzowi weterynarii dokumentacji dotyczącej stada, w szczególności dokumentacji potwierdzającej zakup piskląt, ściółki, paszy, sprzedaży drobiu i jaj oraz dokumentacji związanej z ewidencją leczenia;
- 8) zwiększenia standardów zoohigienicznych.

3.1.2. W przypadku uzyskania dodatniego wyniku badań laboratoryjnych w kierunku serotypów *Salmonella* objętych programem (innych niż szczepy szczepionkowe) próbek pobranych z inicjatywy hodowcy lub wykrycia efektu hamującego wzrost bakterii powiatowy lekarz weterynarii, zgodnie z art. 42 ust. 6 oraz art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt:

- 1) przeprowadza dochodzenie epizootyczne, zgodnie z art. 42 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;

- 2) pobiera próbki do badań laboratoryjnych we wszystkich pozostałych stadach kur niosek gatunku *Gallus gallus* w gospodarstwie w sposób, który jest określony w załączniku do rozporządzenia nr 517/2011;
- 3) przeprowadza badania laboratoryjne w celu ustalenia źródła zakażenia stada serotypami *Salmonella* objętymi programem:
  - a) paszy,
  - b) wody z ujęć własnych gospodarstwa.

W przypadku gdy powiatowy lekarz weterynarii ma powody, aby zakwestionować wyniki badania próbek pobranych z inicjatywy hodowcy (wyniki fałszywie dodatnie), po przeprowadzeniu analizy ryzyka obejmującej co najmniej:

- a) ocenę możliwości wzajemnego zanieczyszczenia podczas pobierania próbek przez hodowcę,
- b) ocenę możliwości zanieczyszczenia krzyżowego w laboratorium w trakcie badania,
- c) poziom bezpieczeństwa biologicznego w gospodarstwie,
- d) ocenę sytuacji epizootycznej pod względem występowania *Salmonella* spp. w gospodarstwie

– może pobrać próbki do badania w stadzie, w którym uzyskano dodatni wynik badań laboratoryjnych próbek pobranych z inicjatywy hodowcy lub wykryto efekt hamujący wzrost bakterii.

Procedura pobierania próbek przez powiatowego lekarza weterynarii została określona w ust. 4 w lit. b w części D załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003.

W celu wykluczenia zastosowania przez hodowcę środków przeciwdrobnoustrojowych lub inhibitorów wzrostu bakterii powiatowy lekarz weterynarii pobiera dodatkowe próbki w obrębie każdego kurnika na terenie gospodarstwa w następujący sposób: drób wybiera się losowo, w liczbie do pięciu sztuk drobiu na kurnik, chyba że powiatowy lekarz weterynarii uzna za konieczne pobranie próbek większej liczby sztuk drobiu. W przypadku potwierdzania lub wykluczania wystąpienia zakażenia serotypami *Salmonella* objętymi programem w stadzie piskląt jednodniowych dodatkowe próbki wykluczające zastosowanie przez hodowcę środków przeciwdrobnoustrojowych lub inhibitorów wzrostu bakterii nie są pobierane.

W przypadku zakwestionowania wyników badania próbek pobranych z inicjatywy hodowcy i pobierania próbek przez powiatowego lekarza weterynarii, powiatowy lekarz weterynarii:

- 1) nakazuje, w drodze decyzji administracyjnej:
  - a) izolację drobiu znajdującego się w gospodarstwie w poszczególnych kurnikach, w których drób jest utrzymywany,
  - b) zastosowanie produktów biobójczych umieszczonych w Wykazie Produktów Biobójczych, o którym mowa w art. 7 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o produktach biobójczych (Dz. U. poz. 1926, z późn. zm.), przed wejściami do kurnika i wyjściami z niego, jak również wjazdami na teren gospodarstwa i wyjazdami z tego gospodarstwa,
  - c) przetrzymywanie jaj w warunkach uniemożliwiających rozprzestrzenienie zakażenia; jeżeli nie istnieje możliwość przetrzymywania jaj w magazynie gospodarstwa, to powiatowy lekarz weterynarii informuje hodowcę o możliwości skierowania jaj do przetworzenia przy zastosowaniu obróbki cieplnej; przemieszczenie jaj odbywa się za zgodą powiatowego lekarza weterynarii wydaną w porozumieniu z powiatowym lekarzem weterynarii sprawującym nadzór nad zakładem, w którym jaja te będą przetworzone; sposób postępowania z jajami jest określony w ust. 2 w części D załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003;
- 2) zakazuje, w drodze decyzji administracyjnej:
  - a) wywożenia jaj z gospodarstwa z wyłączeniem przemieszczania bezpośrednio do zakładu wytwarzającego lub przetwarzającego produkty jajeczne, o którym mowa w przepisach o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego; sposób postępowania z jajami jest określony w ust. 2 w części D załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003,
  - b) stosowania produktów biobójczych, produktów leczniczych weterynaryjnych i innych środków utrudniających izolację pałeczek *Salmonella* w stadzie przed pobraniem próbek przez powiatowego lekarza weterynarii,
  - c) wywożenia z gospodarstwa, bez jego zgody, mięsa, zwłok drobiu, paszy, ściółki, odchodów pochodzących od tego drobiu oraz innych przedmiotów znajdujących się w miejscu utrzymywania drobiu,
  - d) przemieszczania drobiu z gospodarstwa i do gospodarstwa oraz ze stada i do stada w obrębie gospodarstwa, chyba że drób, na wniosek hodowcy, zostanie przemieszczony do rzeźni w celu poddania ubojowi; przy

przemieszczaniu kur niosek gatunku *Gallus gallus* do rzeźni stosuje się świadectwo zdrowia zgodne ze wzorem określonym w załączniku do programu, a stado jest traktowane jak stado z dodatnim wynikiem badania laboratoryjnego w kierunku serotypów *Salmonella* objętych programem (innych niż szczepy szczepionkowe).

Powyższe nakazy i zakazy są stosowane do czasu potwierdzenia lub wykluczenia przez powiatowego lekarza weterynarii wystąpienia w stadzie kur niosek zakażenia serotypami *Salmonella* objętymi programem i wykluczenia zastosowania przez hodowcę środków przeciwdrobnoustrojowych.

3.1.3. W przypadku uzyskania dodatniego wyniku badań laboratoryjnych w kierunku serotypów *Salmonella* objętych programem (innych niż szczepy szczepionkowe) lub w przypadku wykrycia efektu hamującego wzrost bakterii w próbkach pobranych z inicjatywy hodowcy lub w próbkach pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii lub stwierdzenia zastosowania środków przeciwdrobnoustrojowych w wyniku badania laboratoryjnego próbek pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii, zgodnie z ust. 1.9, powiatowy lekarz weterynarii, w drodze decyzji administracyjnej, zgodnie z art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt:

1) nakazuje:

- a) unieszkodliwienie zwłok wszystkich sztuk drobiu padłego, zgodnie z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 z dnia 21 października 2009 r. określającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1774/2002 (rozporządzenie o produktach ubocznych pochodzenia zwierzęcego) (Dz. Urz. UE L 300 z 14.11.2009, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 1069/2009”, oraz przyjętymi środkami wykonawczymi, zgodnie z art. 40 tego rozporządzenia,
- b) w przypadku przeznaczenia jaj do spożycia przez ludzi, przemieszczanie jaj ze stada zakażonego lub w którym wykryto efekt hamujący wzrost bakterii, lub w którym stwierdzono zastosowanie środków przeciwdrobnoustrojowych, wyłącznie do zakładu przetwórczego, w którym zostaną poddane obróbce cieplnej gwarantującej wyeliminowanie

wszystkich serotypów *Salmonella* mających znaczenie dla zdrowia publicznego; sposób postępowania z jajami jest określony w ust. 2 w części D załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003,

- c) zniszczenie pasz lub ich zagospodarowanie przez zastosowanie środków kontroli gwarantujących pełną inaktywację pałeczek *Salmonella* w przypadku, gdy uzyskano dodatni wynik badania laboratoryjnego próbek paszy w kierunku obecności serotypów *Salmonella* objętych programem,
- d) zniszczenie lub zagospodarowanie ściółki oraz odchodów, które mogły ulec skażeniu, w sposób, który wyklucza zanieczyszczenie pałeczkami *Salmonella*, zgodnie z rozporządzeniem 1069/2009 oraz przyjętymi środkami wykonawczymi zgodnie z art. 40 tego rozporządzenia,
- e) izolację drobiu znajdującego się w gospodarstwie w poszczególnych kurnikach, w których drób jest utrzymywany,
- f) zastosowanie właściwych produktów biobójczych przed wejściami do kurnika i wyjściami z niego, jak również wjazdami na teren gospodarstwa i wyjazdami z tego gospodarstwa,
- g) przetrzymywanie jaj w warunkach uniemożliwiających rozprzestrzenienie zakażenia,
- h) po zakończeniu cyklu produkcyjnego oczyszczenie i odkażenie kurników, w których był przetrzymywany drób ze stada zakażonego lub w którym wykryto efekt hamujący wzrost bakterii, lub w którym stwierdzono zastosowanie środków przeciwdrobnoustrojowych, otoczenia kurników, środków transportu oraz pozostałych przedmiotów, które mogły ulec skażeniu, pod nadzorem powiatowego lekarza weterynarii,
- i) podjęcie przez hodowcę działań mających na celu poprawę warunków zoohigienicznych oraz bezpieczeństwa epizootycznego w gospodarstwie, o których mowa w ust. 2.1 programu;

- 2) zakazuje wprowadzania drobiu do gospodarstwa oraz wyprowadzania drobiu z gospodarstwa bez jego zgody.

W przypadku uzyskania w próbkach pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii w ramach dochodzenia epizootycznego dodatniego wyniku badań laboratoryjnych w kierunku serotypów *Salmonella* objętych programem (innych niż szczepy szczepionkowe) lub

stwierdzenia zastosowania przez hodowcę środków przeciwdrobnoustrojowych, lub w przypadku wykrycia efektu hamującego wzrost bakterii koszty:

- 1) oczyszczenia i odkażenia kurników, w których był przetrzymywany drób ze stada zakażonego serotypem *Salmonella* objętym programem, ich otoczenia, środków transportu oraz pozostałych przedmiotów, które mogły ulec skażeniu,
  - 2) podjęcia działań mających na celu poprawę warunków zoohigienicznych oraz bezpieczeństwa epizootycznego w gospodarstwie
- są ponoszone przez hodowcę.

3.2. W przypadku uzyskania dodatniego wyniku badań laboratoryjnych w kierunku serotypów *Salmonella* objętych programem (innych niż szczepy szczepionkowe) lub stwierdzenia efektu hamującego wzrost bakterii w próbkach pobranych we wszystkich stadach w gospodarstwie, przy pobieraniu próbek zgodnie z procedurą, która została określona w ust. 2.1 lit. a załącznika do rozporządzenia nr 517/2011, albo w próbkach pobranych zgodnie z pkt 2.1 lit. b–c i e załącznika do rozporządzenia nr 517/2011, w stadzie kur niosek gatunku *Gallus gallus*, powiatowy lekarz weterynarii:

- 1) podejmuje działania opisane w ust. 3.1.2 w akapicie pierwszym w pkt 1–3;
- 2) nakazuje, w drodze decyzji administracyjnej, podjęcie działań, o których mowa w ust. 3.1.3.

3.3. W przypadku stwierdzenia przez powiatowego lekarza weterynarii, że stado kur niosek gatunku *Gallus gallus* nie jest badane przez hodowcę zgodnie z wymaganiami ustanowionymi w rozporządzeniu nr 517/2011 oraz w programie, uznaje on stado za stado o nieznanym statusie pod względem *Salmonella* oraz wydaje decyzję administracyjną, na podstawie przepisu art. 54 rozporządzenia nr 882/2004, zakazującą wprowadzenia na rynek jaj konsumpcyjnych pochodzących ze stada o nieznanym statusie pod względem *Salmonella*, z wyjątkiem kierowania takich jaj do zakładu przetwórstwa, w którym zostaną poddane obróbce cieplnej gwarantującej zniszczenie pałeczek *Salmonella*. Sposób postępowania z jajami pochodzącymi ze stad o nieznanym statusie zdrowotnym został określony w ust. 2 w części D załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003.

Stado kur niosek gatunku *Gallus gallus* o nieznanym statusie może zostać uznane za niezakażone serotypami *Salmonella* objętymi programem w przypadku uzyskania ujemnego wyniku badania próbek pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii zgodnie z procedurą określoną w ust. 4 w lit. b w części D załącznika II do rozporządzenia

nr 2160/2003. Próbki do badań są pobierane przez powiatowego lekarza weterynarii na wniosek hodowcy. Koszty pobrania próbek, dojazdu do gospodarstwa oraz transportu próbek do laboratorium, jak również badania próbek w laboratorium są ponoszone przez hodowcę.

3.4. W przypadku uzyskania dodatniego wyniku badań laboratoryjnych w kierunku serotypów *Salmonella* objętych programem (innych niż szczepy szczepionkowe) lub stwierdzenia efektu hamującego wzrost bakterii lub stwierdzenia zastosowania przez hodowcę środków przeciwdrobnoustrojowych, przy przemieszczaniu kur niosek gatunku *Gallus gallus* do rzeźni stosuje się świadectwo zdrowia zgodne ze wzorem określonym w załączniku do programu.

W związku z tym, że rozporządzenie Komisji (WE) nr 2073/2005 z dnia 15 listopada 2005 r. w sprawie kryteriów mikrobiologicznych dotyczących środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 338 z 22.12.2005, str. 1, z późn. zm.) wskazuje pałeczki *Salmonella* spp. jako kryterium bezpieczeństwa żywności w mięsie mielonym i surowych wyrobach z mięsa drobiowego, w drobiowym mięsie odkostnionym mechanicznie oraz w produktach z mięsa drobiowego, hodowca jest obowiązany do wpisywania w łańcuchu żywnościowym dla drobiu wyników dodatnich wszystkich stwierdzonych serotypów *Salmonella*, w tym nieobjętych programem.

Przy przemieszczaniu do rzeźni kur niosek, które nie były badane zgodnie z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu nr 517/2011 oraz w programie, w przypadku przeprowadzenia badania przedubojowego na terenie gospodarstwa pochodzenia w pkt 4 świadectwa zdrowia, którego wzór został określony w załączniku I sekcja IV rozdział X lit. A rozporządzenia (WE) nr 854/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące organizacji urzędowych kontroli w odniesieniu do produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 206, z późn. zm. – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 45, str. 75, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 854/2004”, należy zaznaczyć fakt pochodzenia drobiu ze stada o nieznanym statusie zdrowotnym pod względem *Salmonella*.

W przypadku uzyskania dodatniego wyniku badań laboratoryjnych w kierunku serotypów *Salmonella* objętych programem (innych niż szczepy szczepionkowe) lub stwierdzenia efektu hamującego wzrost bakterii lub stwierdzenia zastosowania przez hodowcę środków przeciwdrobnoustrojowych:

- 1) badanie przedubojowe kur z tego stada przeprowadza się zgodnie z:
  - a) sekcją I rozdziałem II częścią A ust. 1 i częścią B ust. 1–3 oraz

- b) sekcją IV rozdziałem V częścią A ust. 4
– załącznika I do rozporządzenia nr 854/2004;
- 2) ubój kur z tego stada przeprowadza się w sposób określony w sekcji II rozdział III ust. 7 załącznika I do rozporządzenia nr 854/2004;
- 3) ocenę mięsa oraz sposób postępowania z mięsem pozyskanym z kur z takiego stada przeprowadza się w sposób określony w sekcji II rozdział V załącznika I do rozporządzenia nr 854/2004;
- 4) wymagania, jakie powinno spełniać świeże mięso pozyskane z kur z takiego stada, są określone w ust. 1 i 3 w części E załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003.

3.5. Przed ponownym umieszczeniem drobiu w kurniku powiatowy lekarz weterynarii pobiera próbki w celu stwierdzenia skuteczności wykonanego oczyszczenia i odkażania. Próbki do badań laboratoryjnych stanowią:

- 1) 4 wymazy powierzchniowe z podłoża, w szczególności z miejsc popękanych, zagłębień lub połączeń konstrukcyjnych – w laboratorium łączone w 1 próbkę zbiorczą oraz
- 2) 4 wymazy powierzchniowe z kątów narożnych badanego pomieszczenia pobrane od poziomu podłogi do wysokości 1 m – w laboratorium łączone w 1 próbkę zbiorczą, oraz
- 3) 3 wymazy powierzchniowe z urządzenia służącego do karmienia – każdy wymaz pobrany z 5 metrów taśmy lub rynienki paszowej lub 6 wybranych losowo karmideł – w laboratorium łączone w 1 próbkę zbiorczą, oraz
- 4) 2 wymazy powierzchniowe z systemu wentylacyjnego (każdy wymaz może być pobrany z 3 wlotów lub wylotów tego systemu) – w laboratorium łączone w 1 próbkę zbiorczą, oraz
- 5) 2 wymazy powierzchniowe z magazynu jaj (z powierzchni sortownic, stołów) lub z końcowych 5 metrów systemu przeznaczonego do zbierania zniesionych jaj (taśmy) – w laboratorium łączone w 1 próbkę zbiorczą.

W przypadku uzyskania dodatniego wyniku badania laboratoryjnego pobranych próbek koszty pobrania kolejnych próbek do badania skuteczności wykonanego oczyszczenia i odkażania, dojazdu do gospodarstwa oraz transportu próbek do laboratorium, jak również badania próbek w laboratorium są ponoszone przez hodowcę.

Ponowne umieszczenie drobiu w kurniku może odbyć się tylko po uzyskaniu ujemnych wyników badań próbek pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii.

3.6. Powiatowy lekarz weterynarii, w przypadku gospodarstw, w których znajdują się dwa lub więcej niż dwa stada drobiu, może zastosować środki, o których mowa w ust. 3.1.3, również w stosunku do tych stad drobiu w gospodarstwie, które nie są utrzymywane w kurnikach:

- 1) gwarantujących całkowite odizolowanie od pomieszczeń, w których znajduje się drób zakażony;
- 2) w których czynności związane z utrzymywaniem drobiu, w tym karmienie drobiu, odbywają się w sposób uniemożliwiający szerzenie się pałeczek *Salmonella*.

3.7. Powiatowy lekarz weterynarii powiadamia niezwłocznie państwowego powiatowego inspektora sanitarnego właściwego ze względu na miejsce prowadzenia działalności o uzyskaniu dodatniego wyniku badań laboratoryjnych próbek pobranych w stadzie kur niosek gatunku *Gallus gallus* w kierunku serotypu *Salmonella* objętego programem, zgodnie z art. 51 ust. 5 pkt 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

3.8. Powiatowy lekarz weterynarii przeprowadza również, zgodnie z ust. 2.1 lit. b załącznika do rozporządzenia nr 517/2011, pobieranie próbek w stadach kur niosek gatunku *Gallus gallus* w wieku 22–26 tygodni, utrzymywanych w kurnikach, w których u poprzedniego stada wykryto serotyp *Salmonella* objęty programem.

3.9. Zasady stosowania środków zwalczających drobnoustroje, przeprowadzania szczepień oraz przyznawania odstępstw od obowiązku szczepień są określone w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1177/2006 z dnia 1 sierpnia 2006 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do wymogów dotyczących stosowania szczególnych metod kontroli w ramach krajowych programów zwalczania salmonelli u drobiu (Dz. Urz. UE L 212 z 02.08.2006, str. 3). Zakaz stosowania środków zwalczających drobnoustroje dotyczy serotypów *Salmonella* objętych programem, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 2 ust. 2 wyżej wymienionego rozporządzenia.

4. Środki wdrożone w ramach programu

4.1. Środki i prawodawstwo w zakresie wpisu gospodarstw do rejestru

Zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt powiatowy lekarz weterynarii prowadzi rejestr podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną.

4.2. Środki i prawodawstwo w zakresie powiadamiania o chorobie

Środki stosowane w zakresie powiadamiania o chorobie wynikają z art. 42 ust. 1–9 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Zgodnie z art. 51 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt organy Inspekcji Weterynaryjnej prowadzą system zbierania, przechowywania, analizowania, przetwarzania danych i przekazywania danych o chorobach zakaźnych zwierząt, w tym o chorobach objętych programem.

Powiatowy lekarz weterynarii przekazuje sąsiednim powiatowym lekarzom weterynarii oraz wojewódzkiemu lekarzowi weterynarii informację o powzięciu podejrzenia lub potwierdzeniu wystąpienia serotypu *Salmonella* objętego programem po powzięciu podejrzenia lub stwierdzeniu jego wystąpienia w stadzie kur niosek gatunku *Gallus gallus*. Wojewódzki lekarz weterynarii przekazuje następnie tę informację Głównemu Lekarzowi Weterynarii.

Ponadto powiatowy lekarz weterynarii powiadamia państwowego powiatowego inspektora sanitarnego właściwego dla miejsca prowadzenia działalności o wystąpieniu serotypu *Salmonella* objętego programem w stadzie kur niosek gatunku *Gallus gallus*.

4.3. Środki i prawodawstwo w zakresie kontroli choroby

Prawodawstwo w zakresie kontroli choroby:

- 1) rozporządzenie nr 2160/2003;
- 2) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 3) rozporządzenie Komisji (WE) nr 1177/2006 z dnia 1 sierpnia 2006 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do wymogów dotyczących stosowania szczególnych metod kontroli w ramach krajowych programów zwalczania salmonelli u drobiu;
- 4) rozporządzenie nr 517/2011.

4.4. Środki i stosowne prawodawstwo w zakresie odszkodowania dla właścicieli zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych

Odszkodowanie i zwrot poniesionych wydatków związanych z wykonywaniem nakazów zawartych w decyzji powiatowego lekarza weterynarii w związku ze zwalczaniem choroby zakaźnej zwierząt jest przyznawane zgodnie z art. 49 i art. 57c ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Zgodnie z art. 49 ust. 5 wyżej wymienionej ustawy odszkodowanie nie przysługuje za jaja poddane obróbce cieplnej.

4.5. Środki i prawodawstwo w zakresie bezpieczeństwa biologicznego obowiązujące w gospodarstwach:

- 1) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych, jakie muszą spełniać gospodarstwa w przypadku, gdy zwierzęta lub środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego pochodzące z tych gospodarstw są wprowadzane na rynek;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej.

Ponadto zaleca się stosowanie w gospodarstwie środków bioasekuracji. Są one określone w zasadach dobrej praktyki produkcyjnej (GMP) i dobrej praktyki higienicznej (GHP).

5. Ogólny opis kosztów i korzyści

Główną korzyścią z realizacji programu dla właścicieli stad kur niosek gatunku *Gallus gallus* oraz podmiotów zajmujących się obrotem drobiem oraz jajami konsumpcyjnymi będzie możliwość prowadzenia swobodnego handlu oraz wywozu drobiu i jaj konsumpcyjnych do państw trzecich.

Zgodnie z częścią D załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003 jaja nie mogą być przeznaczone do konsumpcji, jeżeli nie pochodzą ze stada kur niosek gatunku *Gallus gallus* objętego programem lub stado objęto ograniczeniami urzędowymi nałożonymi między innymi w związku z realizacją programu.

Zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1237/2007 z dnia 23 października 2007 r. zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady oraz

decyzję 2006/696/WE w odniesieniu do wprowadzania na rynek jaj pochodzących ze stad kur niosek zakażonych salmonellą (Dz. Urz. UE L 280 z 24.10.2007, str. 5) restrykcje w stosunku do stad nieobjętych programem lub zakażonych zaczęły obowiązywać od początku 2009 r.

Osiągnięcie celu, czyli ograniczenie liczby zakażonych stad, zwiększy konkurencyjność polskich jaj konsumpcyjnych na rynku Unii Europejskiej, jak również na rynkach państw trzecich. Ponadto należy podkreślić, że salmoneloza jest najczęściej notowaną chorobą odzwierzęcą, a jaja konsumpcyjne są głównym źródłem zachorowań u ludzi. Realizacja programu ograniczy liczbę zakażeń u ludzi, a w związku z tym zredukuje koszty leczenia tej choroby.

Szacunkowe koszty realizacji programu w 2018 r. wyniosą 501 259,50 zł. W związku z powyższym strona polska będzie występowała do Komisji Europejskiej z wnioskiem o współfinansowanie tego programu ze środków Unii Europejskiej w odniesieniu do 75% kosztów kwalifikowalnych, tj. od kwoty 433 234,09 zł.

Koszty realizacji programu zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w projekcie ustawy budżetowej na rok 2018 w ramach limitu wydatków właściwych części budżetowych.

Finansowanie programu odbywa się ze środków budżetowych określonych w części 83 – rezerwa celowa przeznaczona na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt (w tym finansowanie programów zwalczania), badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt, produktach pochodzenia zwierzęcego i paszach, finansowanie zadań zleconych przez Komisję Europejską oraz na dofinansowanie kosztów realizacji zadań Inspekcji Weterynaryjnej oraz w części 85 – budżety wojewodów, działu 010 – rolnictwo i łowiectwo, rozdziału 01022 – zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt i produktach pochodzenia zwierzęcego.

Szacunkowe koszty realizacji programu wyrażone w złotych zostały przeliczone na euro według prognozowanego kursu euro zawartego w wytycznych Ministra Rozwoju i Finansów dotyczących stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw – aktualizacja październik 2017 r.

6. Założenia programu
6.1. Założenia związane z badaniami laboratoryjnymi
6.1.1. Założenia w zakresie badań laboratoryjnych

Rok: 2018

Region	Rodzaj badania	Populacja	Rodzaj próbki	Cel	Liczba planowanych badań
Rzeczpospolita Polska	badanie bakteriologiczne w ramach urzędowego pobierania próbek	stada kur niosek	kał / okładziny na obuwie / kurz	wykrycie stada zakażonego	4 244
Rzeczpospolita Polska	badanie serologiczne w ramach urzędowego pobierania próbek	stada kur niosek	izolaty <i>Salmonella</i> z kału / okładzin na obuwie / kurzu	określenie serotypu	188
Rzeczpospolita Polska	badanie w kierunku stwierdzenia skuteczności przeprowadzonego odkażania	stada kur niosek	wymazy czystościowe	potwierdzenie skuteczności przeprowadzonego odkażania	283
Rzeczpospolita Polska	badanie na obecność środków przeciwdrobnoustrojowych	stada kur niosek	ptaki	wykrycie środków przeciwdrobnoustrojowych	6

6.1.2. Założenia w zakresie badania laboratoryjnego stad

Rok: 2018

Region	Rodzaj stada	Łączna liczba stad	Łączna liczba stad objętych programem	Przewidywana liczba stad do zbadania	Przewidywana liczba próbek pobranych przez lekarza weterynarii	Przewidywana liczba próbek pobranych przez lekarza weterynarii	Serotyp	Przewidywana liczba stad z dodatnim wynikiem badania	Przewidywana liczba stad do likwidacji	Łączna przewidywana liczba sztuk poddanych ubojowi lub zabitych	Przewidywana ilość jaj do zniszczenia (liczba w sztukach lub masa w tonach)	Przewidywana ilość jaj skierowana do przetworzenia (liczba w sztukach lub masa w tonach)
Rzeczpospolita Polska – 2018	Stada kur niosek dorosłe	3 501	2 857	2 082	2 139	6 593	S. <i>Enteritidis</i> , S. <i>Typhimurium</i>	57	0	0	0 szt.	18 048 800 szt.

7. Szczegółowa analiza kosztów programu

Rok: 2018¹⁾

Przeznaczenie kosztów	Wyszczególnienie	Szacunkowa liczba badań laboratoryjnych	Szacunkowy koszt jednostkowy (w złotych)	Koszt jednostkowy (w euro)	Suma ogółem (w złotych)	Suma ogółem (w euro)	Finansowanie wspólnotowe
1. Badania laboratoryjne							
Koszt badań laboratoryjnych	Badanie bakteriologiczne w ramach pobierania próbek przez powiatowego lekarza weterynarii	4 244	77,31	18,19	328 103,64	77 198,36	tak
Koszt badań laboratoryjnych	Badanie w kierunku stwierdzenia skuteczności przeprowadzonego odkażania	283	71,06	16,72	20 109,98	4 731,76	tak

Koszt badań laboratoryjnych	Badanie w kierunku określenia serotypu odpowiednich izolatów	188	163,12	38,38	30 666,56	7 215,44	tak
Koszt badań laboratoryjnych	Badanie na obecność środków przeciwdrobnoustrojowych	6	14,58	3,43	87,48	20,58	tak
2. Szczepienia							
Szczepienia	Program nie przewiduje						
3. Koszty zniszczenia lub unieszkodliwienia							
Koszty zniszczenia lub unieszkodliwienia	Nie dotyczy						
4. Oczyszczanie i odkażanie							
Oczyszczanie i odkażanie	Odkazanie jest rutynową czynnością wykonywaną zawsze przed zasiedleniem obiektu, stąd jego koszty ponoszone są przez hodowcę.						
5. Wynagrodzenia (osoby zatrudnione wyłącznie do realizacji programu)							
Wynagrodzenia	Koszt wyceny paszy i sprzętu przez rzeczoznawców (godz.)	8	35,63	8,38	285,04	67,04	nie
6. Towary konsumpcyjne i specjalny sprzęt							
Towary konsumpcyjne i specjalny sprzęt	Nie dotyczy						
7. Inne koszty							
Inne koszty	Badania laboratoryjne inne niż wymienione w pkt 1 (np. badania paszy i wody)	171	36,68	8,63	6 272,28	1 475,73	nie
Inne koszty	Odszkodowania za pasze (tony)	4	1 036,94	243,99	4 147,76	975,96	nie

Inne koszty	Odszkodowania za sprzęt, który nie może zostać poddany odkażeniu (szt.)	22 371	2,19	0,52	48 992,49	11 632,92	nie
Inne koszty	Unieszkodliwienie odpadów laboratoryjnych (kg)	2 852	2,92	0,69	8 327,84	1 967,88	nie
8. Koszt pobierania próbek							
Koszt pobierania próbek	Koszt pobierania próbek	2 139	25,37	5,97	54 266,43	12 769,83	tak
					501 259,50	118 055,50	
					433 234,09	101 935,97	

OGÓLEM**OGÓLEM (koszty kwalifikowalne)**

¹⁾ Analiza obejmuje szacunki kosztów ponoszonych w ramach programu. Wszystkie wartości są podane bez VAT. Koszt programu obliczono według kursu euro 4,25 zł zgodnie z wytycznymi Ministra Rozwoju i Finansów dotyczącymi stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw – aktualizacja październik 2017 r.

Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w projekcie ustawy budżetowej na rok 2018 w ramach limitu wydatków właściwych części budżetowych.

Finansowanie programu odbywa się ze środków budżetowych określonych w części 83 – rezerwa celowa przeznaczona na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt (w tym finansowanie programów zwalczania), badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt, produktach pochodzenia zwierzęcego i paszach, finansowanie zadań zleconych przez Komisję Europejską oraz na dofinansowanie kosztów realizacji zadań Inspekcji Weterynaryjnej, oraz w części 85 – budżety wojewodów, działu 010 – rolnictwo i łowiectwo, rozdziału 01022 – zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt i produktach pochodzenia zwierzęcego.

Załącznik do „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach kur niosek gatunku *Gallus gallus*” na 2018 r.

WZÓR

ŚWIADECTWO ZDROWIA
dla drobiu przewożonego z gospodarstwa do rzeźni

Właściwy organ: .....

1. Identyfikacja drobiu

Gatunek: .....

Liczba sztuk drobiu: .....

2. Pochodzenie drobiu

Adres gospodarstwa pochodzenia: .....

Weterynaryjny numer identyfikacyjny lub numer gospodarstwa:

.....

Oznaczenie stada: .....

3. Przeznaczenie drobiu

Drób będzie przewożony do następującej rzeźni: .....

następującym środkiem transportu: .....

4. Inne istotne informacje

.....

5. Ja, niżej podpisany, zaświadczam, że:

- w ramach realizacji Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadzie wykryto serotyp *Salmonella* objęty programem zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* (podać nazwę serotypu) ..... / stwierdzono efekt hamujący wzrost bakterii / stwierdzono zastosowanie przez hodowcę środków przeciwdrobnoustrojowych¹⁾,
- przedmiotowy drób został przeze mnie zbadany w dniu dzisiejszym i nie stwierdziłem objawów klinicznych choroby zakaźnej oraz drób jest zdolny do transportu.

Sporządzono w ..... w dniu .....

(miejsce)

(data)

.....
(pieczętka i podpis urzędowego lekarza weterynarii)

¹⁾ Niepotrzebne skreślić.